

Service menu

- [Press](#)
- [Karriär](#)
- [Kontakt](#)

SV

language dropdown

- [EN](#)
- [DA](#)
- [FI](#)
- [IS](#)
- [NO](#)

Main navigation

- [Nordiska ministerrådet](#)
- [Nordiska rådet](#)

Mega menu

SV

language dropdown

- [EN](#)
- [DA](#)
- [FI](#)
- [IS](#)
- [NO](#)

[Nordiska ministerrådet](#)

- [Nyheter från Nordiska ministerrådet](#)

[Vår vision 2030](#)
  - [Handlingsplan för Vision 2030](#)

[Ordförandeskapet](#)
  - [Ordförandeskapsprogram för Nordiska ministerrådet 2024](#)[Organisation](#)
  - [Generalsekreteraren](#)
  - [Sekretariatet](#)
  - [Styrande dokument](#)[De 12 ministerråden](#)
  - [Samarbetsministrarna](#)
  - [Ministerrådet för arbetsliv](#)
  - [Ministerrådet för hållbar tillväxt](#)
  - [Ministerrådet för digitalisering](#)
  - [Ministerrådet för fiske, vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk](#)
  - [Ministerrådet för justitiefrågor](#)
  - [Ministerrådet för kultur](#)
  - [Ministerrådet för jämställdhet och LGBTI](#)
  - [Ministerrådet för miljö och klimat](#)
  - [Ministerrådet för social- och hälsopolitik](#)
  - [Ministerrådet för utbildning och forskning](#)
  - [Ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik](#)
  - [Möten och referat](#)[Institutioner](#)
  - [Nordisk kulturkontakt](#)
  - [Nordens hus i Reykjavik](#)
  - [Nordens hus på Färöarna](#)

- [Nordens institut i Grönland](#)
- [Nordens institut på Åland](#)
- [Nordens välfärdscenter](#)
- [NordForsk](#)
- [NordGen](#)
- [Nordic Innovation](#)
- [Nordisk Energiforskning](#)
- [Nordregio](#)
- [Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet](#)

[Om Nordiska ministerrådet](#)

- [Nordiska ministerrådets historia](#)
- [Budget](#)

[Nordiska rådet](#)

- [Nyheter från Nordiska rådet](#)

[Det parlamentariska samarbetet](#)

- [Nordiska rådets ärenden](#)
- [Nordiska rådets internationella samarbete](#)

[Presidentskapet](#)

- [Presidentskapsprogram för Nordiska rådet 2024](#)

[Organisation](#)

- [Rådsdirektören](#)
- [Sekretariatet](#)
- [Styrande dokument](#)

[Nordiska rådets medlemmar och utskott](#)

- [Alla medlemmar](#)
- [Presidium](#)
- [Utskottet för kunskap och kultur i Norden](#)
- [Utskottet för ett hållbart Norden](#)
- [Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden](#)
- [Utskottet för välfärd i Norden](#)
- [Kontrollkommittén](#)
- [Valkommittén](#)

[Sessioner och möten](#)

- [Protokoll och kommande möten](#)
- [Session 2024](#)
- [Temasession 2024](#)
- [Tidigare sessioner](#)

[Om Nordiska rådet](#)

- [Nordiska rådets historia](#)
- [Årsrapport](#)

[Aktuellt](#)

- [Alla nyheter](#)
- [Arrangemang](#)

[Aktuella initiativ](#)

- [Nordiska och baltiska demokratifestivaler 2024](#)

[Press](#)

- [Nordisk bildbank](#)
- [Karriär](#)

[Kunskap och tjänster](#)

- [Bo, jobba och studera i Norden](#)

[Publikationer](#)

- [Ge ut en publikation](#)

[Fakta och statistik](#)

- [Fakta om Norden](#)
- [Nordisk statistik](#)

[Stödmöjligheter](#)

- [Om stöd från Nordiska ministerrådet](#)
- [Anbud](#)
- [Gränshinderdatabasen](#)

[Om det nordiska samarbetet](#)

- [Det nordiska samarbetets historia](#)

[Nordiska rådets priser](#)

- [Miljöpriset](#)
- [Barn- och ungdomslitteraturpriset](#)
- [Litteraturpriset](#)
- [Filmpriset](#)
- [Musikpriset](#)

[Politikområden](#)

- [Miljö och klimat](#)
- [Kultur](#)
- [Lag och rätt](#)
- [Hållbar utveckling](#)
- [Digitalisering och innovation](#)
- [Barn och unga](#)
- [Se alla politikområden](#)

Service menu

- [Press](#)
- [Karriär](#)
- [Kontakt](#)

Search

Sök

Meny

Länkstig

1. [Hem](#)
2. [Hem](#)

Nordiska ministerrådets historia

Fotograf

Magnus Fröderberg/norden.org

[Mail](#) [Facebook](#) [Linkedin](#) [Twitter](#)

Nordiska ministerrådet inrättades år 1971 efter att man året innan hade misslyckats med nordiskt ekonomiskt samarbete inom ramen för det så kallade Nordek. Danmark och Norge hade 1972 omröstningar om medlemskap i EG, och ett av målen för Nordiska ministerrådet skulle vara att hålla kvar vid det nordiska samarbetet om några av de nordiska länderna samtidigt blev medlemmar i EG.

Tiden fram till 1971

Fram till inrättandet av Nordiska ministerrådet pågick det förhandlingar på många nivåer.

Sveriges statsminister Olof Palme sade följande på en session i Köpenhamn i februari 1971: "Det nordiska samarbetets väg till framgång kantas av grandiosa misslyckanden".

Samtidigt som man beklagade sig över det misslyckade Nordek var man nöjd med inrättandet av Nordiska ministerrådet. Man hade hållit nordiska ministermöten på en rad områden långt innan etablerandet år 1971.

Som ett resultat av förhandlingarna om ett närmare ekonomiskt samarbete inrättades redan år 1960 en fast ministerkommitté med tillhörande samarbetskommitté med tre tjänstemän från varje land. På motsvarande sätt fanns det från och med 1961 ett samarbete (fastställt enligt fördrag år 1968) mellan de nordiska ministrarna för utvecklingsbistånd, som hade ett tillhörande tjänstemannakommitté. Bortsett från de två ovan nämnda områdena bedrevs det nordiska samarbetet på regeringsnivå på informella konferenser.

År 1971 inrättades Nordiska ministerrådet, och det infördes regler om sammansättning, kompetens och arbetssätt på de enskilda områdena. Helsingforsavtalet från 1962 reviderades för att göra ministerrådet till det officiella gemensamma samarbetsorganet för de nordiska regeringarna. Samtidigt antogs en rad handlingsprogram för de enskilda sektorerna.

1972-1989

De gemensamma nordiska institutionerna byggs ut

Nordiska ministerrådet antog år 1972 ett beslut om att upprätta ett sekretariat i Oslo, som var verksamt från och med 1973. Kultursekretariatet förlades dock till Köpenhamn. Kultursamarbetet var ett av de ursprungliga huvudområdena inom det nordiska samarbetet, som hade organiserats i form av en nordisk

kulturkommission.

Den 25 september 1972 röstade en majoritet i Norge nej till EG, medan en stor majoritet i Danmark röstade ja den 2 oktober 1972. Men Nordiska ministerrådet hade nu upprättats just för att hålla fast vid det nordiska samarbetet i ett läge då alla länder inte längre hade samma anknytning till det europeiska samarbetet. Danmark arbetade dock målmedvetet med att agera brobyggare genom att ge vidare information från EG till de andra nordiska länderna.

År 1973 inrättades en rad nordiska institutioner, bland annat Nordisk industrifond och Nordtest, som i dag har slagits samman till Nordisk Innovation, som ligger i Oslo.

Helsingforsavtalet reviderades på nytt år 1974 för att utvidga det formella samarbetet till att också omfatta miljöskydd, som just under de åren hade blivit ett centralt ämne. Föreningarna av Östersjön och Nordatlanten har sedan stått högt upp på den nordiska dagordningen.

De nordiska statsministrarna antog i början av år 1975 beslutet att grunda Nordiska investeringsbanken. Förslaget hade varit framme redan tidigare, men aktualiserades nu av oljekrisen, som hade skapat en obalans i de nordiska ekonomierna. Nordiska investeringsbanken har med tiden fått ett större årligt överskott än de årliga utgifterna till Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet. Man talar om separata kassor, och de senaste åren har Nordiska investeringsbanken med de tre baltiska länderna som deltagare formellt blivit oberoende av Nordiska ministerrådet.

I bildlig bemärkelse kan man dock hävda att det nordiska samarbetet är en vinstbringande verksamhet. Den tidigare danske statsministern Anker Jørgensen skrev den 13 maj 1980 i sin dagbok om ett nordiskt ministermöte i Hamar i Norge: "Kl.10 gemensamt statsminister- och energiministermöte. Det varade endast i en timme. Vi blev snabbt eniga om en gemensam plan för utbyggnad av det nordiska energisamarbetet. Problemen uppstår först när vi ska fatta konkreta beslut". I detta sammanhang var det ett konkret problem om Norge ville låta en gasledning gå ned genom Danmark.

Det blev ingenting med det, men generellt har de nordiska länderna varit upptagna av att på ett pragmatiskt sätt finna lösningar på exempelvis elkraftnät mellan de nordiska länderna. Det har rått stor oenighet om energiformerna, då endast Sverige och Finland har kärnkraft, men de nordiska ministrarna har funnit lösningar för kraftnät över gränserna.

År 1983 startade Nordiska forskningspolitiska rådet sin verksamhet. I dag är det NordForsk, som ligger i Oslo, som har uppgiften att stärka den samnordiska forskningen.

Nordens hus i Tórshavn på Färöarna blev äntligen färdigt år 1983. 1985 och 1987 invigdes motsvarande institutioner på Åland och Grönland, här under namnet Nordens institut. I Nuuk (Godthåb) öppnades Kulturhuset/Katuaq år 1987. Nordisk Ministerrådet stod för etableringen.

Från och med år 1986 samlades Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn, där kultursekretariatet alltså redan hade varit lokaliserat sedan 1972.

Efter 1989

Norden finner sin plats i den nya världsordningen efter Berlinmurens fall.

Berlinmurens fall den 9 november 1989 ändrade den politiska kartan fundamentalt, också över det nordliga Europa. 1991 föll Sovjetunionen samman.

De nordiska länderna hade faktiskt redan innan självständigheten tagit kontakt för att upprätta informationskontor för Nordiska ministerrådet i de tre baltiska länderna. Kontoren i Tallinn, Riga och Vilnius var därför öppna redan från sommaren 1991.

År 1992 bildades Östersjöstaternas råd, CBSS, av de 11 länderna kring Östersjön. År 1993 bildades Barentsrådet och år 1996 Arktiska rådet. Nordiska ministerrådet har byggt upp ett bra samarbete med dessa råd.

1994 hölls folkomröstning i Finland, Norge och Sverige om medlemskap i EU. Väljarna i Finland och Sverige valde att säga ja, medan flertalet av de norska väljarna för andra gången röstade nej. Sverige och Finland blev tillsammans med Österrike medlemmar i EU från 1 januari 1995. Under en period var politiker och tjänstemän i de två länderna mer fokuserade på EU än på Norden, men allt eftersom fick det nordiska samarbetet återigen nytt liv.

Det nordiska samarbetet blev allt mer utåtriktat, i synnerhet i Östersjöregionen. De stora omvälvningarna mellan 1989 och 1991 hade fått den tidigare försiktigheten med att engagera sig utanför de nordiska länderna att försvinna. Det stora fokuset på Östersjöregionen har dock ibland tagit fokus från Västnorden. Men man har också haft kontakter västerut med grannländer som Kanada och länderna på de brittiska öarna.

År 1995 beslutade man att upprätta ett nordiskt informationskontor i S:t Petersburg. På detta följde mindre informationsställen i Murmansk, Arkhangelsk och Petrozavodsk samt ett nordiskt informationskontor i Kaliningrad från och med år 2006. Kontorens operativa verksamhet avbröts år 2015 på grund av det ryska justitieministeriets beslut om att registrera kontoren som icke-statliga organisationer som fungerar som 'utländska agenter'.

År 1996 flyttade Nordiska rådets sekretariat från Stockholm till Köpenhamn till samma adress som Nordiska ministerrådets sekretariat på Store Strandstræde 18, precis invid Kongens Nytorv och Nyhavn.

Sommaren 2000 öppnades Öresundsbron. Bron förbinder Danmark och Sverige, och efter en något trög start tog utvecklingen av Öresundsregionen snart fart. Många från Skåne hittade jobb på den danska sidan av sundet, och en del danskar bosatte sig i Malmö. Utvecklingen ledde till en förnyad insats för att avlägsna gränshinder, inte bara här, utan i hela Norden.

På EU-toppmötet i Köpenhamn i december 2002 antogs utvidgningen av EU med en rad länder i Centraleuropa. Från och med den 1 maj 2004 blev Estland, Lettland, Litauen och Polen samt ytterligare en rad länder i Centraleuropa medlemmar i EU. Hela Östersjöregionen med undantag av de ryska områdena kring S:t Petersburg och Kaliningrad är nu med i EU. Nordiska ministerrådet har etablerat kontakter med samtliga länder i Östersjöregionen.

Estland, Lettland och Litauen blev också medlemmar i Nordiska investeringsbanken på samma villkor som de fem nordiska länderna från och med 2005.

I juli 2010 flyttade Nordiska ministerrådets sekretariat, Nordiska rådets sekretariat och Nordiska kulturfonden tillsammans in i nya lokaler i centrala Köpenhamn på adressen Ved Stranden 18, med utsikt över Christiansborg.

Litteratur

Ytterligare information om Nordiska ministerrådets historia:

Frantz Wendt: Nordiska rådet 1952–1978, Nordiska rådet 1979

Knud Enggaard, (red.): 50 år. Nordiska rådet 1952–2002. Til nordisk nytte?, Nordiska rådet 2002,

Claes Wiklund och Bengt Sundelius (red.): Norden i sicksack. Tre spårbyten inom nordiskt samarbete, Santérus 2000

Henrik S. Nissen (red.): Nordens historia 1397–1997, Nordiska ministerrådet, 1997.

Anker Jørgensen: Bølgegang/I smult vande/Brændingen (från dagböcker 1972–1982), Fremad 1989

Vad kan vi hjälpa dig med?

- [Politikområden](#)
- [Aktuella initiativ](#)
- [Internationalt samarbete](#)
- [Möten och referat](#)
- [Stödmöjlighet](#)
- [Organisationer](#)
- [Samarbetsministrarna \(MR-SAM\)](#)
- [Ministerråd](#)

[Mer](#)

Relaterat innehåll

[22.09.23 | Information](#)

[Om Nordiska ministerrådet](#)

[07.12.18 | Information](#)

[Om samarbetsministrarna \(MR-SAM\)](#)

[De nordiska statsministrarna har det överordnade ansvaret för det nordiska regeringssamarbetet. De har dock delegerat ansvaret till de nordiska samarbetsministrarna.](#)

[09.09.18 | Information](#)

[Det officiella nordiska samarbetet](#)

< >

Aktuellt

- [Nyheter](#)
- [Kalender](#)
- [Publikationer](#)
- [Ansök om stöd](#)
- [Om stöd från Nordiska ministerrådet](#)

Inblick

- [Integritetspolicy](#)
- [Tillgänglighetsredogörelse](#)
- [Designmanual](#)

Organisation

- [Nordiska ministerrådet](#)
- [Nordiska rådet](#)
- [Info Norden](#)
- [Organisationer](#)

Följ Nordiskt samarbete

- [Facebook](#)
- [Linkedin](#)
- [Twitter](#)

Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet | Nordens Hus | Ved Stranden 18, 1061 København K, Danmark | [Kontakt](#) | [Om webbplatsen](#) | [Upplýsingar á føroyskum](#)